

УДК 347.459

ДОГОВІР ЗБЕРІГАННЯ РЕЧЕЙ В ГОТЕЛІ

Антон ДОНЕЦЬ,
асистент

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

SUMMARY

The author examines each of the special types of storage – storage at a hotel because of its characteristics and features. These are: firstly, the features of the investigated subjective relations; and secondly, especially arising from the specifics of the object store; and thirdly, some features of the rights and obligations of the parties to this agreement. An author pays attention to heterogeneity of relations that is investigated, and on differentiation of them on an obligation in relation to a guard and storage of belongings of consumer of hotel services. Such classification gives possibility more detailed to investigate the marked relations through cognition of them legal nature and place among other legal relationships from providing safety of property.

Key words: contract, deposit, services, hotel.

АНОТАЦІЯ

У роботі автор досліджує один зі спеціальних видів зберігання – зберігання речей у готелі через його характерні риси та особливості. До таких можна віднести: по-перше, особливості суб'єктного складу досліджуваних відносин; по-друге, особливості, що виникають зі специфіки самого предмета зберігання; по-третє, деякі особливості прав і обов'язків сторін у такому договорі. Автор звертає увагу на неоднорідність відносин, які досліджуються, та на розмежування їх на зобов'язання щодо охорони та зберігання речей споживача готельних послуг. Така класифікація надає можливість детальніше досліджувати зазначені відносини через пізнання їх правової природи та місця серед інших правовідносин із забезпечення схоронності майна.

Ключові слова: договір, зберігання, послуги, готель.

Постановка проблеми. Туристична сфера як одна з високорентабельних галузей світової економіки стає провідним напрямом економічного та соціального розвитку України. Міжнародний досвід свідчить, що необхідною передумовою активного та успішного просування цієї галузі на ринок держави, окремих туристичних центрів є сучасна туристична інфраструктура, однією зі складових якої і виступають готелі. Станом на кінець 2012 року в Україні зареєстровано понад 3800 готелів та інших аналогічних засобів розміщення. Разом із тим кількість вітчизняних готелів, що отримали свідоцтва про встановлення категорій «одна зірка» – «п'ять зірок», становить лише 181 одиницю. Що, у свою чергу, свідчить про необхідність підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної туристичної індустрії на міжнародному туристичному ринку, забезпечення якості національного туристичного продукту. Зокрема особливої уваги потребує вирішення питання сфери послуг готелів та їх належне правове забезпечення. А враховуючи прийняття у 2013 року Кабінетом Міністрів України «Концепції Державної цільової програми розвитку туризму та курортів на період до 2022 року» від 01.08.2013 р., № 638-р [8], можна з впевненістю стверджувати про актуальність проблеми підвищення якості туристичної інфраструктури та якості туристичних послуг, що надаються в тому числі й готелями.

Зберігання речей у готелі є одним із видів готельних послуг, що надаються споживачу при розміщенні та проживанні в готелі. Безумовним є той факт, що належне виконання зобов'язань із забезпечення схоронності речей відвідувачів готелю є невід'ємною частиною якісного готельного обслуговування, що в свою чергу не може не позначатися на туристичній привабливості України. У зв'язку із чим у Цивільному кодексі України від 16.01.2003 р., № 435-IV [3] (далі – ЦК України) в якості спеціального виду зберігання було закріплено зберігання речей у готелі. Право-

ве регулювання відносин щодо зберігання речей у готелях здійснюється, окрім ст. 975 ЦК України, ще й Правилами користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг, затвердженими наказом Державної туристичної адміністрації України від 16.03.2004 р., № 19 [9] (далі – Правила користування готелями). На ці правовідносини поширюється також дія Закону України «Про захист прав споживачів» від 12 травня 1991 р., № 1023-XII [4].

Треба зазначити, що відносини, які досліджуються в цій роботі, незважаючи на свій суміжний характер відносно надання готелями основних послуг, мають коло як теоретичних, так і практичних проблем. Наприклад: що є підставою виникнення зобов'язання із збереження речей готелем (договір про надання готельних послуг чи закон); яка правова природа надання таких послуг (вони є додатковими чи суміжними послугами відносно основних послуг готелю); чи є норми ст. 975 ЦК України спеціальними відносно норм ст. 973 ЦК України; питання, які стосуються суб'єктного складу таких відносин; що може, а що не може бути предметом зобов'язання із збереження речей в готелі та ін.

Метою статті є дослідження відносин із забезпечення схоронності речей в готелі, аналіз зазначених проблем та пошук шляхів їх вирішення.

Стан дослідження проблеми. Методологічною основою наукової статті виступає сукупність загальнонавчальних методів наукового пізнання, що поділені на дві групи: загальнонаукові (порівняльно-правовий, системний, формально-юридичний) та спеціальні (порівняльно-правовий, метод тлумачення правових норм). Теоретичну основу роботи склали праці відомих фахівців у галузі цивільного права, науковців радянського періоду та вітчизняних вчених-юристів, а саме: М.І. Брагінського, В.В. Вітрянського, Ю.К. Толстого, Г.Ф. Шершеневича, В.Л. Яроцького та багатьох інших авторів, які тією чи іншою мірою звертались до досліджуваної проблеми.

Виклад основного матеріалу. У вітчизняному праві вказаний вид зберігання, на рівні Цивільного кодексу, знайшов своє регулювання лише у діючому законодавстві. Так, відповідно до ст. 975 ЦК України готель відповідає за схоронність речей, внесених до готелю особою, яка проживає у ньому. Річ вважається такою, що внесена до готелю, якщо вона передана працівникам готелю або знаходиться у відведеному для особи приміщенні. Разом із тим готель буде відповідати за втрату грошей, інших цінностей (цінних паперів, коштовностей) лише за умови, що вони були окремо передані готелю на зберігання. Причому, у разі втрати чи пошкодження речі особа зобов'язана негайно повідомити про це готель. Якщо ж до закінчення строку проживання особа не пред'явила свої вимоги до готелю, вважається, що її речі не були втрачені чи пошкоджені.

Одразу ж необхідно наголосити, що аналіз наведеної статті дозволяє стверджувати, що при перебуванні в готелі та користуванні готельними послугами особа може бути суб'єктом відразу декількох правовідносин зі збереження належного їй майна. По-перше, це забезпечення схоронності речей, які вона внесла до відведеного їй приміщення, по-друге, тих речей, які вона передала працівникам готелю (наприклад, залишивши автомобіль на належній готелю стоянці), по-третє, гроші, цінні папери та інші цінності особа може здати на зберігання, уклавши окремі договір. Таким чином, можна казати про те, що положення ст. 975 ЦК України покликані регулювати відносини, які можуть втілюватися не в одному, а в декількох видах договору із забезпечення схоронності майна, основні теоретико-правові проблеми яких і є предметом цього наукового дослідження.

І першим потребує розгляду питання правової природи підстав виникнення таких відносин. А саме, чи є в цьому випадку відносини зберігання договірними, чи вони виникають на підставі закону?

Відповідаючи на порушене питання, потрібно відзначити, що не викликає ніякого сумніву той факт, що зберігання грошей, цінних паперів та інших цінностей, які були окремо передані готелю на зберігання, становить самостійний та окремі вид договору зберігання. Разом із тим дискусійним у доктрині права залишається питання щодо обов'язку забезпечення схоронності речей, які були внесені до готелю його постояльцями без відома та особливої на те угоди з працівниками готелю.

Так, наприклад, деякі науковці прямо вказують на те, що такий вид зберігання виникає в силу закону [6, с. 626; 11, с. 601].

Натомість М.І. Брагінський та В.В. Вітрянський зазначили, що в силу імперативного характеру положень ч. 1 ст. 975 ЦК України сторони зобов'язані керуватися нею, а з тим вважати ці положення частиною договору про проживання незалежно від того, чи дійшли вони згоди з означеного питання [1, с. 793; 10, с. 649]. Окрім того, науковці відмічають, що зобов'язання із забезпечення схоронності речей громадян безпосередньо виникають з договору (а не із закону – А. Д.), який був укладений з приводу надання основної послуги, тобто надання приміщення для тимчасового проживання [1, с. 792]. За таких обставин доречним було б вказати, що положення ст. 975 ЦК України та п. 4.11 Правил користування готелями регулюють відносини зі зберігання речей між готелем (зберігачем) та особою, яка користується основною послугою готелю (поклажедавцем). Готель, у якості зберігача, не буде відповідати за несхоронність речей, внесених до готелю сторонніми

особами, крім випадків, які регулюються ст. 973 ЦК України «Зберігання речей у гардеробі організації». Отже, зобов'язання зі зберігання речей в готелі виникають лише паралельно із зобов'язаннями за договором про основну послугу.

Готельна послуга – дії (операції) підприємства з розміщення споживача шляхом надання номера (місця) для тимчасового проживання в готелі, а також інша діяльність, пов'язана з розміщенням та тимчасовим проживанням. Готельна послуга складається з основних та додаткових послуг, що надаються споживачу відповідно до категорії готелю (п. 1.3 Правил користування готелями). Основні послуги – обсяг послуг готелю (проживання, харчування тощо), що включається до ціни номера (місця) і надається споживачу згідно з укладеним договором, а додаткові послуги складають обсяг послуг, що не належать до основних послуг готелю, замовляються та сплачуються споживачем додатково за окремим договором (договором на готельне обслуговування).

Відповідно до положень Закону України «Про туризм» від 15.09.1995 р., № 324/95-ВР [2]: за договором на готельне обслуговування одна сторона (готель або інший суб'єкт, що надає послуги з розміщення) зобов'язується за дорученням іншої сторони (проживаючого) надати послуги з тимчасового проживання (ночівлі) у спеціально обладнаному жилу приміщенні (номері), виконати або організувати виконання інших визначених договором на готельне обслуговування послуг, пов'язаних із тимчасовим проживанням, а проживаючий зобов'язується сплатити за ці послуги встановлену плату. До послуг, пов'язаних з тимчасовим розміщенням, належать послуги з обслуговування жилого приміщення (номера), харчування (ресторанного обслуговування), зі збереження майна і багажу проживаючого, а також інші послуги, надані залежно від категорії готелю (ст. 22).

Тобто можна зробити висновок, що такі зберігальні відносини підставою свого виникнення мають саме договір про надання основної готельної послуги. Тобто відносини зберігання речей у готелі – це договірні відносини, але умови щодо яких визначаються законом. Серед зазначених умов ще на початку ХХ ст. науковці зазначали й відповідальність зберігача за невиконання або неналежне виконання своїх обов'язків [5, с. 501].

Таким чином, договір зберігання речей у готелі є двостороннім, реальним (набуває чинності з моменту внесення речей до відведеного особі приміщення або передання їх працівникові готелю), відплатним (оплата за збереження входить у вартість основних готельних послуг).

Сторонами договору зберігання речей у готелі є зберігач та поклажедавець. З огляду на особливості відносин, що досліджуються, можна зазначити на деяких особливостях вказаних суб'єктів:

– зберігачем може бути лише суб'єкт господарської діяльності, основним видом діяльності якого є надання послуг з розміщення осіб для тимчасового проживання, а також суміжних послуг. Такими суб'єктами є:

а) готель – підприємство будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, що складається із шести і більше номерів та надає готельні послуги з тимчасового проживання з обов'язковим обслуговуванням;

б) аналогічні засоби розміщення – підприємства будь-якої організаційно-правової форми власності, що складаються з номерів і надають обмежені готельні послуги, включно зі щоденним заправлінням ліжок, при-

биранням кімнат та санвузлів (п. 1.3 Правил користування готелями).

Потрібно відмітити, що положення ст. 975 ЦК України також застосовуються до зберігання речей фізичних осіб у гуртожитках, мотелях, будинках відпочинку, пансіонатах, санаторіях та інших організаціях, у приміщеннях яких особа тимчасово проживає. З огляду на останнє, а саме тимчасове проживання, видається недоречним включення деякими вітчизняними вченими до зазначеного переліку таких суб'єктів як лазні та інші [10, с. 650].

– покладавцем виступає споживач готельної послуги. Таким чином, виключно особа, яка уклала договір про надання основних (готельних) послуг з майбутнім зберігачем, може бути покладавцем у відносинах зі збереження її речей, які вона внесла до готелю; будь-яка інша особа, яка не має такого договору але перебуває у приміщеннях готелю, може укласти договір зберігання свого майна на підставі ст. 973 ЦК України або загальних положень про зберігання.

Разом із тим чинне законодавство України, а саме Правила користування готелями, містить визначення поняття споживача та замовника. Треба зазначити, що ці визначення необхідно використовувати суто у відносинах, які врегульовані зазначеним нормативно-правовим актом. Отже, згідно із п. 1.3 Правил користування готелями споживач – фізична особа, яка набуває, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити товари, роботи, послуги для власних (побутових) потреб. Замовник – фізична або юридична особа, в тому числі суб'єкт туристичної діяльності, яка укладає відповідний договір на надання готельних послуг від імені та на користь споживача та здійснює оплату за цим договором (надає гарантії щодо оплати за цим договором). Наведені визначення необхідно піддати певній критиці, а саме: визначення споживача є дуже широким з огляду на врегульовані відносини, відсутній наголос саме на туристичний, готельний характер послуг. У свою чергу визначення замовника покликане врегулювати відносини між суб'єктами туристичного ринку (турфірмами та туроператорами), залишаючи поза увагою випадки укладення договору на готельне обслуговування на користь третьої особи (наприклад, юридична особа укладає такий договір задля задоволення потреб у проживанні своїх працівників).

Доречно було б зазначити, що у такому випадку юридична особа не може виступати покладавцем у відносинах зберігання речей споживача готельних послуг. Із цієї точки зору вірним вбачається формулювання законодавцем положень ч. 1 ст. 975 ЦК, де йдеться про те, що готель відповідає за схоронність речей (лише – А.Д.) особи, яка проживає в готелі. Можливе внесення до норми ст. 975 ЦК терміну споживача готельних послуг.

Також, досліджуючи питання суб'єктного складу договору зберігання речей у готелі, потрібно наголосити на ймовірності випадку укладення договору зберігання грошей, цінних паперів та інших цінностей готелем? коли покладавцем виступає особа, яка не проживає в готелі, тобто не є споживачем готельних послуг. Укладення такого договору є можливим, оскільки він укладається окремо і незалежно від основного договору про надання готельних послуг.

Предметом таких відносин зі збереження майна виступають речі, які покладавець, як споживач основної готельної послуги, вніс до готелю. Річ вважається внесеною до готелю за умови, якщо вона передана його працівникам або знаходиться у відведеному для особи приміщенні (ч.

1 ст. 975 ЦК України). Деякі автори зазначають, що речі, які особа вносить до готелю та за несхоронність яких останній має нести відповідальність, мають особистий характер [13, с. 300; 6, с. 626]. На нашу думку, в наведених випадках науковці мали на меті навести приклад, а не дати характеристику зазначеним речам. В якості обґрунтування наведеної позиції зазначимо, що немає прямої заборони на поміщення у відведенне для особи приміщення (звичай це готельний номер) речей, які не несуть особистісного характеру (наприклад дрібні партії товару, який везе підприємець, або зразки того ж товару тощо). У даному випадку зазначені речі не є особистими речами покладавця як в розумінні використання, так і у випадку, коли такі речі взагалі не є його власністю.

Окрім того, потрібно відмітити, що у вітчизняній науці невирішеним залишається питання змісту терміну «відведенне для особи приміщення». В аналогічному ж положенні Цивільного кодексу Російської Федерації [5] більш детально тлумачиться означене питання: річ, передана працівнику готеля або поміщена в готельному номері, або в призначеному для цього місці. Тобто не тільки вводиться поняття іншого призначеного для зберігання місця, але й чітко визначається призначене для проживання приміщення – готельний номер.

Іншим чином подібне практичне питання врегульоване у Цивільному уложенні Німеччини [7], де відповідні «приміщення» визначаються як приміщення, розміщені в готелі або в якому-небудь місці за межами готелю, зазначеному власником готелю або його службовцями, або в якому-небудь місці за межами готелю, спеціально призначеному для цієї мети власником готелю (§ 701). Таким чином, наведені норми ставлять наголос на ролі власника при виділенні «відповідного приміщення».

Наомість у Цивільному Кодексі України не сформульовано чіткого підходу до розуміння такої дефініції, як «відведенне для особи приміщення». Чи призначене воно виключно для проживання (тобто мається на увазі лише готельний номер), чи ні? Взагалі, чи можлива наявність іншого не призначеного для проживання місця, яке було б вказане готелем для зберігання там речей покладавця (наприклад, автостоянка, роздягальня в спортзалі чи басейні тощо)? Тлумачення наведеної статті ЦК України не дозволяє нам говорити про те, що «відведенне для особи приміщення» може поставати у вигляді місця на автостоянці чи шафи у роздягальні, за винятком, коли особі надається індивідуальний гараж чи індивідуальна кімната для переодягнення. Але такі умови важко уявити навіть у п'ятизірковому вітчизняному готелі. У зв'язку із цим вважаємо, що в чинне законодавство України (ст. 975 ЦК України та п. 1.3. Правил користування готелями) потрібно внести відповідне поняття задля більшої конкретизації категоріального апарату.

Наразі постає ще одне питання стосовно наявності сейфу, наданого готелем у користування особі. Чи можливо прирівняти поміщення особою у такий сейф грошей та інших цінностей до укладання окремого договору зберігання з готелем стосовно цих речей, якого вимагає ч. 2 ст. 975 ЦК? На наш погляд, ні. Тому що зазначені положення чітко ставлять дві умови укладання такого договору: передання таких речей готелю, тобто працівникові готелю, та укладання саме договору зберігання, а не охорони, ознаки якого мають зазначені відносини.

Також виникають питання стосовно характеристики речей, які особа може принести в готель. З огляду на п. 1.12

Правил користування готелями, за яким встановлюється обов'язок готелю мати внутрішні правила проживання та дотримуватися діючого законодавства, зокрема протипожежного, санітарно-епідеміологічного тощо, сам готель може заборонити поміщати у відведене особі приміщення певних видів речей (вибухонебезпечних, таких, що можуть становити загрозу для оточуючих, їжі та інше, у тому числі, звісно, й вилучених з обігу). Отже, можна зробити висновок, що готель не буде нести відповідальності за втрату чи пошкодження речей, які прямо заборонені до внесення до готелю.

Окрім того, потребує розгляду питання можливості несення готелем відповідальності за несхоронність речей, які потребують спеціальних умов зберігання. На нашу думку, в такому разі готель має бути звільнений від відповідальності, якщо створення відповідних умов зберігання не впливає із сутності звичайних готельних послуг. Вважаємо, що на такі речі потрібно розповсюдити режим, аналогічний режиму зберігання грошей, цінних паперів та інших цінностей.

Таким чином, предметом відносин із забезпечення схоронності майна, яке було внесено особою (яка є споживачем основних готельних послуг) до готелю та яке не підпадає під положення про необхідність укладання окремого договору зберігання, є будь-які речі, передані працівникам готелю або поміщені у відведене особі приміщення (або у вказане готелем інше місце) за умови, що такі речі прямо не заборонені для внесення до готелю та не вилучені з обігу, а також не потребують спеціальних умов зберігання, які не можуть бути дотримані готелем з огляду на характер його діяльності.

Що ж стосується питання зберігання транспортних засобів на території або в приміщеннях готелю, а саме регулювання таких відносин ст. ст. 975 чи 977 ЦК України, то, на нашу думку, привілей треба віддати згаданий у цьому дослідженні нормі. Така позиція обумовлена тим, що згідно з положеннями ст. 977 ЦК України прийняття транспортного засобу на зберігання посвідчується жетоном, квитанцією або іншим легітиміаційним знаком в той час, коли при передачі автотранспорту працівнику готелю або залишенню його на належній готелю стоянці тощо такий знак зазвичай не видається. Тобто, якщо при залишенні автомобіля на стоянці, що перебуває у віданні готелю або при передачі його працівнику готелю поклажедавцю було видано легітиміаційний знак, якщо місце зберігання відповідає закріпленню у законодавстві вимогам для подібних місць зберігання транспортних засобів, то в такому випадку можна говорити про відносини зберігання, що регулюються положеннями ст. 977 ЦК України, але якщо зазначені вище обставини відсутні, поклажедавець може вимагати відшкодування витрат на підставі ч. 1 ст. 975 ЦК України (але тільки за умови віднесення до поняття відведення для особи приміщення й інших місць, які вказані готелем).

Права та обов'язки сторін. Окрім загальних для усіх видів зберігання положень щодо прав та обов'язків сторін, необхідно зазначити такі, що впливають із особливості та специфічності відносин із забезпечення схоронності майна у готелі. Першою такою особливістю є неможливість готелю, в силу імперативного характеру положень ст. 975 ЦК України, відмовитись від своїх обов'язків зі збереження майна [10, с. 649]. До речі, таке положення було закріплене в прийнятій Радою Європи Конвенції «Про відповідальність власників готелів за майно постояльців»,

у ст. 6 якої передбачена недійсність будь-яких оголошень, а також включених у договір про надання готельних послуг умов про повне чи часткове звільнення за збитки, заподіяні постояльцю [15]. На жаль, зазначена Конвенція не була ані ратифікована Верховною Радою, ані підписана Україною. А тому зазначене положення, яке постає певною гарантією забезпечення охорони прав та законних інтересів поклажедавців у таких відносинах, може бути виведено лише із загально-правових принципів і не має чіткої правової регламентації у чинному законодавстві України.

Іншою ж особливістю відповідних відносин є виключення із правила, закріпленому в ч. 2 ст. 975 ЦК України щодо відповідальності готелю за втрату, нестачу або пошкодження грошей та інших цінностей, які не були здані на зберігання готелю на підставі окремого договору. Подібне виключення дійсне у випадку, коли сторона (поклажедавець) зможе довести, що готель відмовився від прийняття зазначених речей на зберігання [1, с. 794].

Також потрібно відмітити, що дослідження договору зберігання речей у готелі буде неповним без вивчення питання правової природи правовідносин та їх видів. З цього приводу потрібно відзначити, що зберігання речей у готелі та у приватних до готелю підприємствах може здійснюватися на декількох підставах: 1) договорі про надання готельних послуг, в який законом включені умови про зберігання речей, що були внесені особою до готелю; 2) на підставі договору зберігання грошей та інших цінностей, який був окремо укладений між особою, що проживає у готелі, та готелем.

Розглядаючи зазначені підстави, видається слушним більш детально спочатку зупинитися на відносинах зберігання, що виникають на підставі договору про готельне обслуговування.

У цьому випадку на готель як на зберігача покладаються обов'язки із забезпечення схоронності речей, які, по-перше, були передані працівникам готелю (багаж, автомобіль) або, по-друге, були поміщені особою у відведене їй приміщення. Бачимо, що у другому випадку, на відміну від першого та договору зберігання грошей та інших цінностей, відсутній такий конститутивний елемент договору зберігання майна, як факт приймання речей зберігачем та їх повернення поклажедавцю, що, у свою чергу, позбавляє зберігача можливості належним чином виконувати свої обов'язки. За таких обставин виникає питання: чи можна в такому випадку говорити про відсутність відносин зі збереження майна?

М.І. Брагінський та В.В. Вітрянський вважають, що у цьому випадку присутні відносини з охорони речей [1, с. 794]. Положення ст. 975 ЦК України покладають на готель відповідальність за схоронність речі, за її втрату або пошкодження, тобто за наслідки, які, як правило, настають при неналежному виконанні зобов'язання зі зберігання майна. Якщо при поміщенні речі в автоматичну камеру схову самообслуговування (далі – АКСС) охоронець відповідає лише за цілісність сейфу, але звільняється від відповідальності за його вміст у разі, коли така цілісність була дотримана, то в такому випадку не можна казати, що зберігач-готель відповідає лише за недопущення до відведеного особі приміщення сторонніх осіб і звільняється від відповідальності, якщо доведе, що зазначені обов'язки було належним чином виконані.

Окреслену проблему, на наш погляд, можна вирішити наступним шляхом. Відсутність факту обізнаності зберігача про предмет зберігання дає нам підставу ствер-

дживувати, що в такому випадку зберігальні відносини не виникають. Але відносини охорони не можуть охопити обов'язок готелю із забезпечення схоронності речей, обсяг якого впливає з умов відповідальності, зазначених у ч. 1 ст. 975 ЦК України.

Тому спробуємо розділити підстави відповідальності готелю за схоронність речей. З нашої точки зору, готель відповідає за схоронність речей як охоронець, який порушив своє зобов'язання у разі настання негативних наслідків з вини сторонніх осіб, у тому числі й інших клієнтів цього готелю. У разі ж настання негативних наслідків з вини працівників готелю маємо уточнити, що в такому випадку працівники є представниками готелю як охоронця, а тому можна казати про власне вини готелю у заподіянні шкоди особі і про обов'язок готелю відповідати за неї на загальних підставах. Тобто, враховуючи відсутність елементу зберігання у таких правовідносинах та наявність суміжного з ним елементу охорони, постає питання правового регулювання розглянутих відносин.

Вище було розглянуто лише одні з декількох видів відносин зі збереження майна, що виникають на підставі та внаслідок укладення договору на надання готельних послуг. Іншими видами таких відносин виступають відносини, що виникають при передачі речі особою працівнику готелю або укладення окремого договору зберігання стосовно грошей, коштовностей та інших цінностей. У такому разі, крім іншого, присутній елемент прийняття та повернення речей зберігачем поклажедавцеві, а тому сумнівів у зберігальній природі цих відносин немає.

До всього цього також додаються відносини, які виникають у зв'язку з розміщенням особою речей у наданий готелем сейф (або у номері, або у приміщеннях загально-го користування). У такому разі ці відносини мають бути врегульовані за аналогією до відносин, що виникають у разі надання банком сейфу без відповідальності за його вміст та розміщення особою речей до АКСС.

Окремого розгляду потребує питання співвідношення ст. 975 «Зберігання речей у готелі» та ст. 973 «Зберігання речей у гардеробі організації» ЦК України. А саме, чи є норми ст. 975 ЦК України спеціальними відносно норм, що регулюють зберігання речей у гардеробах організацій?

Так, позитивну відповідь на порушене питання надають М.І. Брагинський та В.В. Вітрианський [1, с. 792], які зазначають, що такі норми належать до відносин зі збереження особистих речей громадян організаціями. На нашу думку, логічніше було б стверджувати, що положення як ст. 973, так і ст. 975 ЦК України регулюють рівні відносини, які у свою чергу можна теоретично об'єднати у групу відносин зі збереження речей громадян організаціями та установами, для яких зберігання не є основним видом діяльності.

Висновки. Підсумовуючи, маємо наголосити на тому, що відносини, які врегульовані положеннями ст. 975 ЦК України, не є однорідними. Споживач готельних послуг може бути стороною різних договірних конструкцій, метою яких є забезпечення схоронності його речей. Так, по-перше, це договір охорони стосовно тих речей, які не були передані безпосередньо працівникам готелю, але були внесені особою до відведеного їй приміщення (в тому числі й охорона сейфів, наданих у користування споживачеві);

по-друге, договір зберігання тих речей, щодо яких відбувся акт прийому-передачі зберігачеві; по-третє, договір зберігання грошей, цінних паперів та інших цінностей, який було окремо укладено між споживачем та готелем. Така класифікація надає можливість детальніше досліджувати зазначені відносини через пізнання їх правової природи та місця серед інших правовідносин із забезпечення схоронності майна. До того ж в роботі розглянуто чимало інших питань, які постають при застосуванні вищевказаних норм цивільного законодавства. Всі вони потребують вирішення задля більш чіткого врегулювання таких відносин та усунення альтернативності у розумінні тих чи інших термінів та понять.

Отже, можна зробити висновок, що при постійному підвищенні значення якості готельного обслуговування для туристичної привабливості України врегулювання відносин із забезпечення схоронності речей споживачів готельних послуг є одним із пріоритетних напрямків правового регулювання.

Список використаної літератури

1. Брагинский М.И., Витрянский В.В. Договорное право / М.И. Брагинский, В.В. Витрянский. – Кн. 3 : Договоры о выполнении работ и оказании услуг. – М. : Статут, 2002. – 1055 с.
2. Відомості ВРУ. – 1995. – № 31. – Ст. 241.
3. Відомості ВРУ. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
4. Відомості ВР УРСР. – 1991. – № 30. – Ст. 379.
5. Гарант : інформаційно-правовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://base.garant.ru/10164072>.
6. Гражданское право : [учебник] / Под ред. А.П. Сергеева, Ю.К. Толстого. – 3-е изд. перераб. и доп. – Том 2. – М. : ПБО-ЮЛ Л.В. Рожников, 2001. – 736 с.
7. Гражданское уложение Германии (Deutsches Bürgerliches Gesetzbuch mit Einführungsgesetz) : ввод. закон к Гражд. уложению ; пер. с нем. / [В. Бергманн, введ., сост.] ; науч. редакторы А.Л. Маковский и др. – 2-е изд. доп. – М. : Волтерс Клувер, 2006. – 816 с.
8. Офіц. вісн. України. – 2013. – № 68. – С. 224.
9. Офіц. вісн. України. – 2004. – № 14. – С. 395.
10. Цивільний кодекс України : коментар / За заг. ред. О.Є. Харитоновна, О.М. Калітенко О. М. – Х. : Одиссей, 2003. – С. 856.
11. Цивільний кодекс України : науково-практичний коментар / За ред. розробників проекту Цивільного кодексу України. – К. : Істина, 2004 – 928 с.
12. Цивільне право України. Договірні та не договірні зобов'язання : [підручник] / [С.С. Бичкова, І.А. Бірюков, В.І. Бобрик та ін.] ; за заг. ред. С.С. Бичкової. – К. : КНТ, 2006. – 498 с.
13. Цивільне право України : [підручник] : у 2 т. / [В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М. Баранова Л.М., І.В. Жилінкова та ін.] ; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасібо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. – Т.2. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 552 с.
14. Шершеневич Г.Ф. Курс гражданского права / Г.Ф. Шершеневич. – Тула : Автограф, 2001.
15. CONVENTION ON THE LIABILITY OF HOTEL-KEEPERS CONCERNING THE PROPERTY OF THEIR GUESTS. – Paris, 17.XII.1962 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.coe.int.